

Perusturvapalvelujen tasapainotusehdotusluonnokset

Erikoissairaanhoito ja perusterveydenhuolto on perusturvapalvelujen toimenpide-ehdotuksista jätetty pois niiltä osin kuin niistä aiheutuviin kustannuksiin ei voida konkreettisesti vaikuttaa.

Koronapandemia vaikutti terveydenhuollon toimenpiteisiin ja niistä aiheutuneisiin kustannuksiin kiireettömän hoidon kustannuksia alentaen vuosina 2021 ja 2022.

Sosiaalitoimen tulojen lisäys tarkoittaa käytännössä menojen kasvua (= tullut lisää asiakkaita). Tulonhankkimismahdollisuudet ovat myös säänneltyjä (Laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista). Asiakasmaksulain muutos heikensi kunnan saamia tehostetun palveluasumisen asiakasmaksuja olennaisesti alkaen 1.7.2021.

Ennen talouden tasapainottamisohjelmaa vuotta 2020 tehtyjen toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset:

- Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen menot v. 2019 olivat 36 016,00 euroa alhaisemmat kuin v. 2017
- Työmarkkinatuen kuntaosuus (ns. Kelan sakkomaksu) v. 2019 oli 95 826,00 euroa alhaisempi kuin v. 2017. Vuodelle 2021 kustannukset nousivat edellisestä vuodesta noin 30.000,00 eurolla, koska yrittäjät saivat työmarkkinatukea koronan takia. Yrittäjien työmarkkinatukea jouduttiin maksamaan vielä myös alkuvuonna 2022, mutta vuodelle 2022 kunnan työmarkkinatuen kuntaosuus maksut Kelalle alenevat noin 20.000,00 eurolla vuoteen 2021 nähden.
- Sosiaalitoimen palveluihin on kesästä 2018 lukien laadittu palveluiden myöntämisperusteet, joilla yhtäältä on pyritty vaikuttamaan kustannuskehitykseen ja toisaalta turvattu kuntalaisten yhdenvertaisen kohtelun toteutuminen

Perusturvapalveluiden tasapainotusluonnokset on esitetty taulukossa alla. Yhteenlaskettuna jo tehtyjen toimien vaikutus vuodelle 2020 on 204 000 euroa. Vuodelle 2021 ehdotetaan lisäsopeutusta 114 000 € ja vuosille 2022–2023 vielä 39 000 €. Yhteensä vuosille 2021–2023 perusturvapalvelujen tasapainotustoimet ovat nettomääräisesti **153 000 €/v.**

Talouden tasapainottamisohjelman vahvistamisen jälkeen tapahtuneita ja tapahtuvia operatiivisia toimenpiteitä ei ole tähän selvitykseen erikseen listattu. Lähtökohta perusturvan toiminnassa on vuosien 2021 ja 2022 aikana se, että sellaisia hankintoja, toimintakäytänteitä tms. toimenpiteitä, joiden toimeenpano tai käynnistäminen ajallisesti kuuluu hyvinvointialueelle, ei aloiteta eikä kustanneta Rautavaaran kunnan resursseilla.

Toimenpide	Sanallinen tarkennus	Arvioitu toteutusvuosi	Toteutuksesta vastaava toimielin	Säästömuoto	Arvioitu vaikutus vuonna 2020	Arvioitu vaikutus vuonna 2021	Arvioitu vaikutus vuonna 2022	Arvioitu vaikutus vuonna 2023	Tilanne / Toimenpiteet 5/2021	Tilanne / Toimenpiteet 11/2022
Palvelukeskuksen vuokrien tarkistus	Lepolan asumisykiöiden vuokrat tarkistettu ARA:n omakustannushinnoittelun mukaisiksi alkaen 1.2.2020	2020-2023	perusturvalautakunta	vuosittainen lisätulo	50 000,00 €	70 000,00 €	70 000,00 €	70 000,00 €	Tarkastus seuraavan kerran syksy 2021 vuotta 2022 varten	Ei tarkistettu viimeiselle toimintavuodelle.
Ateriapäivän hinta	Vähennetty kuntalaisten subventiota aterialaskutuksessa nostamalla ateriapäivän hintaa.	2020-2023	perusturvalautakunta	vuosittainen lisätulo	54 000,00 €	65 000,00 €	65 000,00 €	65 000,00 €	Ei nostettavissa. Odotetaan poisto-ohjelman vaikutusta	Ei tarkistettu viimeiselle toimintavuodelle.
Kuljetuspalvelut	Luoottu asiointikykyistä Nilsään sekä tiukennettu sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalveluita	2020-2023	perusturvalautakunta	vuosittainen toistuva menovähennys	5 000,00 €	5 000,00 €	5 000,00 €	5 000,00 €	Tehty jo wodelle 2020	Ei muutoksia.
Vaippakilpailutus	Hankitaan tarvittavat vaipat kilpailutuksen kautta	2020-2023	perusturvalautakunta	vuosittain toistuva menovähennys	5 000,00 €	10 000,00 €	10 000,00 €	10 000,00 €	Tehty alkuvuonna 2021	Ei muutoksia.
SAS toiminta	SAS toiminnan tehostamisen myötä vuodeosaston käyttö alenee	2020-2023	perusturvalautakunta	vuosittainen toistuva menovähennys	70 000,00 €	80 000,00 €	100 000,00 €	100 000,00 €	SAS toimii, sairastuvuuteen ei voida vaikuttaa	Sairastavuuteen ei voida vaikuttaa. Kotiuttamista vuodeosastolta rajoittaa voimaan tulleet uudet henkilöstömitoitukset.
Omaishoidon tuki	Omaishoidon tukea muutetaan siten, että nykyisten neljän (408,09; 517,26; 816,18; 1.632,43) maksuluokan sijasta tukea maksetaan laissa määriteltyyn kahteen maksuluokkaan (408,09 € ja 816,18 €)	2020-2023	perusturvalautakunta	vuosittainen toistuva menovähennys	0,00 €	30 000,00 €	30 000,00 €	30 000,00 €	Tuen saajien lukumäärä laskenut, josta syystä menot alentuneet. Poliittisesti ei voida toteuttaa, vt. pääministerin ulostulo kuntavaalikampanjassa	Ei muutoksia. OHT hillitään hieman hakeutumista tehostettuun palveluasumiseen.
Ikäihmisten ostopalvelu	Selvitetään kotiutus mahdollisuus palvelukeskus Lepolaan ulkokunnissa ostopalveluna olevien ikäihmisten osalta (tällä hetkellä 2 henkilöä)	2020-2023	perusturvalautakunta	vuosittainen toistuva menovähennys	10 000,00 €	38 000,00 €	38 000,00 €	38 000,00 €	Ei toteudu. Päivitetyn henkilöstömitoituksen johdosta joudutaan lisäämään ostopalveluja. Kustannuslisäys vuodelle 2021 n. 40 000 €, v. 2021 n. 80 000 €.	Oman kunnan ostopalvelu vanhukset on kotiutettu yksityistä hoitokodeista 30.10.2021 mennessä. Sen sijaan kotikuntalakia (201/1994) ja sosiaalihuoltolakia (710/1982) on muutettu 1.1.2011 voimaan tulleilla laeilla (1377/2010 ja 1378/2010). Lakimuutosten tavoitteena on, että perustuslaissa säädetty yksilön oikeus vapaasti valita oma asuinpaikkansa toteutuisi nykyistä paremmin erityisesti vanhusten ja vammaisten henkilöiden osalta. Tällaisista siirroista maksetaan tällä hetkellä 2 ikäihmisestä muualle päin Suomea. Hyvinvointialueella ei entiselle kotikunnalle tule enää laskua muualla paikkakunnalla järjestettävästä ikäihmisen palveluasumisesta.
Apteekin annosjakelu	Siirrytään joko kilpailutuksen kautta tai käyttöönottamalla palveluseteli apteekin koneelliseen läkkeiden annosjakeluun; kotihoidossa kustannusvaikutus 0,5-07 henkilötyövuotta, joka kohdennetaan lisääntyneeseen kotihoitoon	2020-2023	perusturvalautakunta	työvoiman rekrytoinnin vähentyminen ja osa kotihoidon asiakkaista (Rava alle 1,5) siirretään pois kotihoidon		10 000,00 €	19 000,00 €	19 000,00 €	Palvelusetelimalilla toteutettuna on valmistelussa, käyttöönotto v. 2022	Hyvinvointialueen toteutumisen johdosta 1.1.2023 ei tehdä kunnalle kokonaisuudessaan lisäkustannuksia synnyttävää annosjakelu muutosta edes palvelusetelillä. Hyvinvointialue tulee valitsemaan järjestämis- ja toteuttamismuodot.
Apteekin annosjakelu asumispalvelut	Asumispalveluiden osalta kustannusten säästö selvitettävä. Lääkejakeluun käytetty aika voidaan kokonaan vähentää resursseista.	2020-2024	perusturvalautakunta	työvoiman väheneminen					Palvelusetelimalilla toteutettuna on valmistelussa, käyttöönotto v. 2022	Palvelusetelimalia ei lähdeetty kustannusten nousun takia aloittamaan.
Etähoito	Kotihoidossa otetaan käyttöön tabletin välityksellä tapahtuva etähoito niiden asiakkaiden kohdalla, jolle etähoito soveltuu (aloitettu kokeilu 5 asiakkalla v. 2020) Matkakustannusten vähenemisen ohella työajan säästöä, joka kohdennettavissa toisaalle.	2020-2023	perusturvalautakunta	työvoiman rekrytoinnin vähentyminen, kun vapautunutta työpanosta voidaan kohdentaa muuhun	10 000,00 €	20 000,00 €	20 000,00 €	20 000,00 €	Otettu pienimuotoisesti käyttöön jo v. 2021. Säästö ei osoitettavissa.	Pienimuotoisesti käyttöä jatkettiin.
Yöhoito	Selvitetään mahdollisuus vähentää palvelukeskuksen yöhoidosta 1 hoitaja; jäljelle jää 1 hoitaja + kotihoidon yöpartio henkilö. Vapautunut työpanos kohdentuu lisääntyneeseen päiväaikaiseen kotihoitoon ja tehostettuun kotihoitoon	2020-2023	perusturvalautakunta	työvoiman rekrytoinnin vähentyminen 1 htv ja työpanoksen kohdentuminen kotihoidon yötyöhön (tehostettu kotihoito)					Mitoitus ja tehostetun palveluasumisen laajuus muodostuvat esteeksi.	Mitoitus muodostui esteeksi. Samoin saattohoidon tarve lisäsi ajoittain tarvetta ylimääräisiin yöhoitajiin.
Päivätoiminta	Enillistä vanhusten päivätoimintaa ei suunnitelmakaudella käynnistetty; vaikutus 1,5 htv	2020-2023	perusturvalautakunta	säästö 0,5 htv lisäkustannus					Ei ole käynnistetty	Ei käynnistetty kustannuksia lisäävänä tekijänä viimeiselle toimintavuodelle.
Turvallinen palveluasuminen	Selvitetään Lepolan yhden yksikön muuttaminen tavalliseksi palveluasumiseksi, jossa ei yöhoitoa ja palvelu kotihoidon käyntinä	2020-2023	perusturvalautakunta	työvoiman väheneminen					Ei käytännössä toteutettavissa	Ei käytännössä toteutettavissa